

ГИ ДЪО МОПАСАН ПО ВОДАТА

Превод от френски: Георги Жечев, —

chitanka.info

Миналото лято бях наел малка полска къщичка на брега на Сена, на няколко левги от Париж, и ходех да спя там всяка вечер. След няколко дни се запознах с един от моите съседи, тридесет-четиридесет годишен човек, които наистина беше най-интересният тип, какъвто съм виждал някога. Беше стар страстен лодкар, който прекарваше постоянно край водата, винаги по водата, всякога във водата. Навярно е бил роден в лодка и сигурно ще умре при последното си гребане.

Една вечер, когато се разхождахме край Сена, аз го помолих да ми разкаже някои анекдоти из лодкарския си живот. И ето че веднага тоя добряк се оживи, преобрази се, стана красноречив, почти поет. Той имаше в сърцето си една велика, всепоглъщаща, непреодолима страст: реката.

— О! — каза той. — Колко спомени имам по тая река, която виждате да тече ей тука край нас! Вие, жителите на улиците, не знаете какво нещо е реката. Ала чуйте как лодкарят произнася тая дума. За него реката е тайнствено, дълбоко, незнайно нещо, страна на миражите и фантасмагориите, дето нощем виждаш несъществуващи неща, дето чуваш непознат шепот, дето тръпнеш, без да знаеш защо, също както когато минаваш през гробища; и наистина реката е най-зловещото гробище, в което човек няма гроб.

За рибаря сушата е ограничена, а в нощния мрак, когато няма луна, реката е безгранична. Морякът не изпитва същото нещо в морето. Наистина морето е често пъти сурово и страшно, ала то крещи, реве, то е лоялно; а пък реката е мълчалива и коварна. Тя не заплашва, а си тече винаги безшумно, и това вечно движение на течащата вода е за мене по-страшно, отколкото високите вълни на Океана.

Някои мечтатели смятат, че морето крие в недрата си безбрежни синкави страни, дето удавниците плуват наред с грамадните риби посред чудновати гори и кристални пещери. Глъбините на реката са черни и в тях човек изгнива в тинята. И все пак реката е хубава, когато лъщи под лъчите на изгряващото слънце и се плиска лениво между бреговете си, обрасли с шепнещи тръстики.

Поетът е казал за Океана!

*Вълни, вие пазите страшната тайна,
пред вас на колене са майките в плач!*

*За нея при прилив си шепнете вие,
затуй безнадеждност в гласа ви се крие,
когато към нас се насочвате в здрач^[1]!*

Е добре, аз мисля, че историите, които тънките тръстики нашепват със своите слаби, приятни гласове, трябва да са много злокобни от печалните драми, които ни разказва ревят на вълните.

Но понеже искате да ви разправя някои от моите спомени, ще ви разкажа едно чудно приключение, което ми се случи тук преди десетина години.

Живеех както и днес в къщата на баба Лафон, а един от най-добрите ми другари, Луи Берне, който вече се отказа от лодкарството, от помпите си и своето negliже, за да стане член на държавния съвет, се бе настанил в село С..., на две левги по-долу. Ние вечеряхме винаги наедно ту у дома му, ту у нас.

Една вечер, когато се връщах самичък и доста уморен, като влачех с мъка голямата си лодка, една лодка-океанка, дълга дванадесет стъпки, с която си служех винаги нощем, спрях се за няколко секунди да си поема дъх близо до едно място, обрасло с тръстики, татък, на около двеста метра преди железопътния мост. Времето беше великолепно; луната светеше, реката блестеше, въздухът беше тих и приятен. Тоя покой ме вкара в изкушение; помислих си, че ще бъде добре да изпуша една лула на това място. Мисълта ми бе последвана от действие: хванах котвата и я хвърлих в реката.

Лодката се спусна по течението, докато да се изопне веригата, а след това спря; и аз седнах в задната част на лодката върху овчата си кожа колкото се може по-удобно. Не се чуваше нищо, нищо. Само от време на време ми се струваше, че долавям слабото, почти неуловимо плискане на водата о брега и виждах групи по-високи тръстики, които добиваха странни очертания и сякаш сегиз-тогиз се мърдаха.

Реката беше съвсем спокойна, но аз се чувствувах развълнуван от необикновеното мълчание, което ме заобикаляше. Всички животинки, градински и водни жаби, тия нощни певци в блатистите места, мълчаха. Ненадейно вдясно от мен, срещу мен, изкрюка жаба. Аз потреперих: тя млъкна; не чух вече нищо и реших да попуша малко, за да се развлека. Все пак, макар че бях прочут пушач на лули, това не ми

се удаде: още при първото кълбо сърцето ми се превърна и аз престанах да пуша. Почнах да си тананикам, ала гласът ми не вървеше; тогава се проснах в дъното на лодката и загледах небето. Известно време стоях спокойно, но скоро леките движения на лодката започнаха да ме тревожат. Стори ми се, че тя прави гигантски зигзаги и се докосва едно след друго до двата бряга на реката; след това ми се стори, че някакво същество или някаква невидима сила я дърпа полека към дъното на реката, а после я отпуска, за да я остави да падне. Аз се клатех също както през време на буря; чух шум наоколо; изправих се с един скок: водата лъщеше, всичко беше спокойно.

Разбрах, че нервите ми са малко разстроени и реших да си отида. Дръпнах веригата, лодката се разклати, но усетих някакво съпротивление; дръпнах по-силно, ала котвата не изскочи; бе се закачила за нещо на дъното на водата и не бях в състояние да я издърпам; започнах да дърпам отново, но напразно.

Товага с помощта на веслата обърнах лодката и я пузнах оттам, отдето идва течението, за да се измени положението на котвата. Ала напразно, котвата не мръдваше; ядосах се и задрусах бясно веригата. Никакво мръдване. Седнах обезкуражен и се замислих над положението си. Не можех и да мисля, че ще успея да скъсам веригата, нито, че ще я откъсна някак от лодката, защото веригата беше грамадна и беше закована за предния край на лодката около едно дърво, по-дебело от ръката ми; но понеже времето продължаваше да бъде много хубаво, мина ми през ума, че навярно скоро ще видя някой рибар и ще го повикам на помощ. Моята несполука ме успокои; седнах и най-после можах да изпуша лулата си. Имах една бутилка ром, изпих две-три чаши и моето положение ми се видя смешно. Времето беше много горещо, така че в краен случай можех, без голямо затруднение, да прекарам нощта на открито.

Ненадейно нещо се удари слабо по страната на лодката. Подскокнах и студена пот ме смрази от краката до главата. Шумът навярно дойде от някое парче дърво, влачено от течението, ала това беше достатъчно и аз усетих, че отново ме обхвана някакво странно нервно безпокойство. Сграбчих веригата и се напънах с отчаяно усилие. Котвата не мръдна. Седнах отново изнемощял.

В това време реката постепенно се бе покрила с бяла, твърде гъста мъгла, която пълзеше твърде ниско над водата, така че щом се

изправех, не виждах вече реката, нито краката си, нито лодката, а забелязвах само върховете на тръстиките и по-нататък бледната ивица лунна светлина с големи черни петна, изкачващи се към небето, които бяха образувани от купчините тополи. Бях като заровен до пояса в една странно бяла памучна покривка и въображението ми започна да работи. Въобразявах си, че някой се опитва да се качи в лодката ми, която не можех вече да различа, и че реката, забулена с тая непрозрачна мъгла, навярно е пълна с необикновени същества, които плуват наоколо ми. Изпитвах страшно безпокойство, слепите ми очи биеха, сърцето ми тупаше дотолкова, че се задъхвах, и обезумял, помислих да се спася с плуване; но веднага тая мисъл ме накара да потрепера от ужас. Представих си как, изгубен, се лутам без посока в тая гъста мъгла, как се бъхтя посред тревни и тръстики, които не съм в състояние да избягна, как рева от страх и не виждам брега, но не мога да се върна и на лодката и ми се струваше, че на всичко отгоре ме и дърпат за краката към дъното на тая черна вода.

И наистина, за да намеря някое място, свободно от тревни и храсти, дете бих могъл да изляза, трябваше да плувам срещу течението най-малко петстотин метра и затова вероятността да не се оправя в тая мъгла и да се удавя беше девет на десет, макар да бях опитен плувец.

Опитвах се да се вразумя. Чувствах, че волята ми е достатъчно твърда, за да не се страхувам, но у мен имаше и нещо друго освен волята ми и тъкмо това друго нещо се боеше. Питях се от какво ли мога да се боя; моето смело аз се присмиваше над пъзливото ми аз и никога като този ден не бях схващал така ясно противоречието между двете същества у нас — едното, което иска, и другото, което се съпротивява, и всяко едно от тях взема едно след друго връх.

Тоя глупав и необясним страх постоянно растеше и се превръщаше в ужас. Стоях неподвижен, с разтворени очи, с наострени уши, и чаках: Какво? Не зная, но то навярно беше нещо ужасно. Струва ми се, че ако на някоя риба бе скимнало да подскокне над водата, както това се случва често, туй щеше да бъде достатъчно, за да падна като вдървен без съзнание.

И все пак с едно върховно усилие успях най-после да събера горе-долу разума си, който ме напущаше. Взех отново бутилката с ром и глътнах повечко. Тогава ми дойде една мисъл и аз започнах да викам с всичка сила, като се обръщах едно след друго към четирите точки на

хоризонта. Когато съвсем продрах гърлото си от викане, ослушах се. Някъде в далечината лаеше куче.

Пих пак и се проснах с цялото си тяло в дъното на лодката. Стоях така може би час, може би два часа, без да заспя, с отворени очи, с кошмари наоколо си. Не смеех да стана и все пак желях силно това; успокоявах се от минута на минута. Казвах си: „Хайде, ставай!“ — а се страхувах да се помръдна. Най-сетне станах с голяма предпазливост, сякаш животът ми зависеше от най-малкия шум, който бих вдигнал, и погледнах през борда.

Бях заслепен от най-чудното, най-необикновеното зрелище, каквото човек може да си представи. Това беше една от ония фантазмагории от приказните страни, едно от виденията, за които ни разправят върналите се отдалеко пътешественици и които слушаме, без да им вярваме.

Мъглата, която два часа по-рано пълзеше над водата, се бе отдръпнала малко по малко и се бе натрупала над бреговете. Освободила съвсем реката, тя бе образувала на всеки бряг по един непрекъснат хълм, висок шест-седем метра, който блестеше на луната с чуден снежен блясък. Така че не се виждаше нищо друго освен реката, обкована с огън между тия две бели планини; а високо-високо над главата ми бе застанала сред синкавото и млечно небе голямата, блестяща, широка и пълна луна.

Всички водни животинки се бяха пробудили; водните жаби крякаха ожесточено, а от време на време ту вдясно, ту вляво се чуваха ония къси, еднотонни и печални ноти, които градинските жаби отправят с медния си глас към звездите. Чудно нещо, аз не се страхувах вече; намирах се посред един толкова необикновен пейзаж, че и най-големите странности не биха били в състояние да ме учудят.

Колко време продължи това, не зная, защото най-после съм заспал. Когато отново отворих очи, луната бе залязла, а небето бе покрито с облаци. Водата се плискаше жаловито, вятърът свиреше, беше студено и мракът беше дълбок.

Изпих и останалия ром и се заслушах, треперещ от студ, в шумоленето на тръстиките и злокобния ромон на реката. Опитах се да гледам, но не можех да различа нито лодката, нито дори ръцете си, които приближавах до очите.

Ала малко по малко гъстотата на мрака намаляваше. Изведнъж ми се стори, че някаква сянка се хлъзна край мене; нададох вик и един глас ми отговори — беше един рибар. Повиках го, той се приближи и аз му разправих прежеждието си. Тогава той опря лодката си до моята и двамата заедно започнахме да дърпаме веригата. Котвата не се помръдна. Денят настъпваше — мрачен, сив, дъждовен, студен, един от ония, които носят печал и беди. Аз забелязах още една лодка и ние извикахме. Лодкарят, който я караше, присъедини усилията си към нашите; и тогава малко по малко котвата отстъпи. Тя се издигаше, но полека, полека и на нея бе закачено голямо бреме. Най-сетне забелязахме някаква черна маса и я измъкнахме в моята лодка: беше трупът на една старица, на шията на която беше привързан грамаден камък.

[1] Стиховете преведе П. Симов. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.